

Szerelem a kolera idején

romantika – dráma nélkül

Gabriel García Márquez híres könyvének 2007-ben készült el a filmváltozata (rendezte: Mike Newell). Maga a könyv a rendíthetetlen szerelem eposza, a romantikus szerelmesek Bibliája. (Hasonlóan romantikus érzelmi környezetben említődik meg például a Szerelem a végzetben (Serendipity, 2001) című filmben is.)

A főhős Florentino (Javier Bardem, ill. Unax Ugalde) fiatalkorában örök hűséget esküszik a szépséges ifjú hölgynek, Ferminának (Giovanna Mezzogiorno). A szerelem elé azonban akadályok gördülnek. Az apa nélkül felnőtt, távírászként dolgozó szegény Florentino áthághatatlan távolságban van Fermina családjától, ahol az apa több öszvérrel is rendelkezik, és különleges szépségű lánya jövőjét egy gazdag férjjel kívánja biztosítani. Másrészt maga a hölgy is, amikor a romantikus levélváltások után végre a valóságban találkozik lovagjával, rádöbben, hogy ő nem ezt a férfit szeretné élete párjává. Florentino azonban még a hölgy férjhez menetele után is kitart szerelme mellett, és több mint félévszázad után is ugyanúgy érez. A férj halálát követően a hölgy először elutasítja, majd végül enged ennek a rendíthetetlen vonzalomnak, s végül és végre beteljesülhet a szerelem.

Győzött tehát a szerelem, a félévszázadnál is hosszabb gyötrelmes kitartás végül elérte beteljesülését. De vajon tényleg gyötrelmes volt ez az ötven év? Pontosan mi is az, ami történt? A sors fonala szöhetett volna szebb mintát? Bevallom, a több mint tíz éve olvasott könyv bennem nem sok nyomott hagyott: egy értelmetlen ragaszkodás egy olyan, valószínűleg idealizált hölgy iránt, aki számára a főhős szinte teljesen közömbös. A film, a maga sűrített, összefoglaló jellegével azonban megmutatja az egész történet titkát, rejtett értelmét.

Florentino titka. Hogyan is volt képes Florentino erre a szinte hihetetlen mértékű kitartásra? A cselekmény, illetve a film képei és történet-sűrítése szerint rendkívül egyszerű a válasz: Florentino így született, a tudatába ilyen pecsétet nyomott a Természet. A képek, illetve a hangsúlyozások alapján ugyanis Florentino a Bak állatövi jegy képviselője, és az ide tartozó tulajdonságoknak szinte hihetetlen esszenciájával rendelkezik. A Bak az a minőség, amely akár a kibírhatalannak látszó lehetőség-hiányt is képes túlélni, annak a végét kívárni, és így valamely pozitív dolgot átmenteni, akár a semmi birodalmán át. (Nem feltételezésünk, csak munkahipotézisünk az állatövi minőségek működéséről!)

Florentino egy alapvetően jelentéktelen külsejű férfi, aki a környezeténél gyorsabban öregszik – pontosan ezért retten meg Fermina, amint hosszú idő elteltével a levélíró hősszerelme a valóságban is megpillantja. Florentino hátát a sors által rárakott teher meggörnyeszti, sőt, idősebb korára az arckifejezése, szeme villanása, bajsza, mind kissé egy kecskére emlékeztetnek. Ezek a külső jelölői a Bak minőségnek, annak is egy szélsőséges változatának. Ugyancsak a Bakhoz kapcsolódik az elvonultságában elő szerzetes, vagy épp a barlangba visszavonult remete képe. Florentino többnyire a társasági élettől távol él, és egy apró és sötét irodában végzi a munkáját. A külvilág számára jelentéktelen, szinte láthatatlan, Fermina megfogalmazása szerint ő csak egy „árnyék”. A látszat mögött azonban Florentino intenzív lelki életet él, szenved szerelme iránti érzelmei miatt és verseket is ír. Különlegesen intenzív a szexualitása is, mind mennyiségben (622 nő az alig több mint 50 év alatt), mind ötletgazdagságban (a filmben ez is volt jelezve), de kívülről ez sem látható, sőt, a pletyka még homoszexuálisnak is feltételezi. A szarkasztikus humor ugyancsak az attribútuma. A komor vagy jelentéktelen külső mögött megjelenő belső gazdagság, ahogy egy remeténél is, a Bak jellemzője. Nem törekszik ő a rejtőzésre, így a verseivel például versenyekre is benevez, de a sors, vagy talán a psziché valamely törvénye mégis uralja a történéseket.

Florentino hihetetlen pontossággal sejtí meg, hogyan teheti sikeressé az életét. A Bak ugyanis egy rögzített hierarchiában, aminek a Sors többnyire kezdetben a legaljára teszi, képes felemelkedni, akár a csúcsig. Ami folyamatosan emeli, az a kitartása, megbízhatósága, valamint (hasonlóan a Szűz jegyhez) a kiemelkedő racionalitása és a szabályokban való gondolkodás képessége. Florentino a nagybátyja cégéhez kéri titkárként a felvételét, majd sok-sok év után ő lesz a társaság elnöke – rendelkezve annak eszközeivel, autójával, hajóival is. A rendszeresség a munkán kívül is megjelenik, egész életét átszövi, így vezet például tételes naplót a szexuális kapcsolatairól.

A kapcsolat titka. Florentino szinte szélsőségesen képviseli a Bak tulajdonságokat, de vajon az imádott hölgy, Fermina hova sorolható? A filmben a minőségére csak kevés utalást találunk. Az biztos, hogy (a Bakhoz hasonlóan) alacsony energiájú. A hölgy különleges szépsége többször van említve a filmben, de csak említve, ugyanis szereplőnek nem egy klasszikus szépséget választottak, akire sajnos csak nagy képzelőerővel lehet ráruházni egy imádott nő jellemzőit. A szépség hangsúlyozása a Bika felé tolja a mércét, s erre utal az is, hogy a hölgy a szándékait tekintve nehezen mozdul és nehezen is mozdítható. Az inerciák mellett a Bika jegy, vagy legalábbis egy erős Bika hatás érték-alapú szemlélete a nő viselkedésére is magyarázatot ad. Florentino értékei Fermina számára (is) csak rejtettek, nehezen észrevehetőek, sőt, nehezen megfoghatók, és viszonylag túl nagy áldozatot jelentene azok felszínre hozása, vagy az, hogy kívárja azok megérettését. A lelki értékekkel szemben a férje által képviselt értékek sokkal reálisabbak és megfoghatók.

Az asztrológia egy érdekes megközelítése, hogy két vagy esetleg több ember viszonyának, kapcsolatának is karaktert tulajdonít. Florentino és Fermina kapcsolata egyértelműen hangsúlyozva van a filmben: az „illúzió”, csak a képzelet világa, azaz a Halak minőség Neptunuszi birodalma.

Lélektársak? A reménytelennek tűnő szerelem drámája tehát nem egészen egyértelmű. Mire gondoljunk? A főhős és a hősnő egymás párjai vagy mégsem? Különös, de a történet többször is utal arra, hogy Florentino és Fermina egymás tükörképei. Erre utal már a nevük hasonlósága is. Florentinoékkal sosem élt az apja, Fermina anyja pedig meghalt, így mindkettőjüket egy-egy szülő nevelte fel. Mindketten alacsony alap-energiájú minőséget képviselnek, mindkettőjük számára nyitott az ábrándozások világa – bár Fermina küzd ennek a valósággal való keverése ellen. És, ami a legfontosabb: környezetükből a párjukon kívül máshoz nem is illeszkednek.

A legjobb, ami történhetett? Florentino és Fermina belső mozgatórugóit feltérképezve különös dolgot láthatunk: a történetből eltűnik a dráma, a sors minden kereszteződésnél a lehető legjobb úton futott tovább. Kettőjük Halak energiájú, illuzórikus-alapokon nyugvó kapcsolatát igen nehéz lett volna realizálni, Fermina szenvedett volna a szegénységtől, az érzelmi többletért cserébe – ami talán meg is fakult volna a hosszú évek és a nélkülözésben eltelt idő alatt. Fermina így kézzelfogható anyagi biztonságban, a felsőbb körökben forogva tölthette életét (bár, jelezve volt, hogy azok a körök nem fogadták be maradéktalanul). Akkor engedett hódolójának, amikor már ő is kézzelfogható javakkal rendelkezett. Elmondása szerint az életében „több volt az üröm, mint az öröm”, mégis, anyagi stabilitásban és nagyobb megrázkódtatások nélkül élhette ezt az életet.

És Florentino? Ő egy egész élethossz alatt megélt mély és plátóian tiszta érzelmeket nyert, amelyeket versekben is próbált megragadni. Ha Ferminával élt volna, mi lett volna a férfi egyetlen és igencsak kétes értékű apai örökségével, a szép nő hajszolásának vágyával, mikor robbantotta volna fel mindez az idillt? A történet utal erre a veszélyre: valószínűleg az első „ismeretlen hölgy” is ezt az energiát érezhette meg, s így ránthatta be a fiút a sötét kabinba. Florentino maradéktalanul kiélhette ezt a vágyát, úgy, hogy a sokféleség több mint elég fajtáját kitapasztalhatta.

A több mint félévszázad alatt pedig mindketten ott voltak egymás számára, egy ártatlan és láthatatlan, de biztos érzelmi támaszként, amely az életük minden baja esetén erőt adhatott nekik. Ennek a történetnek tehát nem csak a végén, de minden percében megtörtént a legjobb, ami csak történhetett.